

Turkiets elfte president insvuren

Den 28 augusti 2007 valdes Abdullah Gül till Turkiets elfte president. Det kommer att vara ett historiskt datum i Turkiet.

För första gången domineras staten av män som ser islam som en viktig och ofrånkomlig avstamp för sitt politiska engagemang. På presidentposten blir förändringen stor då han efterträder Ahmet Necdet Sezer som varit en av de starkaste försvararna av laicismen, den turkiska hårda sekularismen. Sezer avböjde att delta i en bruklig överlämningsceremoni, samarbetet mellan Sezer och Gül och hans AK-parti har under hela Sezers presidentskap varit spänt.

Gül kommer närmast från posten som utrikesminister, men har också varit premiärminister under AK-partiets första tid i regering. Då var nämligen partiledaren och nuvarande premiärministern Erdogan avstängd från politisk verksamhet efter den mjuka kuppen i februari 1997 då det regerande Refahpartiet förbjöds. Både Gül och Erdogan var aktiva i ledningen för detta parti som sedan födde AK-partiet och det marginaliserade, mer värdekonserverade Saadet-partiet.

När parlamentet i våras försökte välja Gül till president ledde det till stora protester från de sekulära kretsarna, och demonstrationer i många av Turkiets större städer. Militären lade upp ett meddelande på sin hemsida att man inte kunde acceptera att Abdullah Gül och hans beslöjade fru Hayrünisa Gül i presidentpalatset. Valproceduren underkändes på grund av teknikaliteter som man lyckade hävda inte var i enlighet med konstitutionen och nyval utlystes. Det kallas ibland den första e-kuppen. Klart var att kretsarna kring militären, det man brukar kalla den djupa staten, som menar sig försvara arvet efter Atatürk och Turkiets sekulära identitet, lyckades stoppa den demokratiska processen.

I nyvalet fick AKP utökat stöd med 47 % av rösterna. Tack vare de turkiska vallagarnas höga spärr på tio procent för att komma in i parlamentet hade man tidigare över tvåtredjedelars egen majoritet, nu kom ytterligare ett parti över spärren och AKPs mandattal sjönk något. Men de har fortfarande en betryggande majoritet i det nya parlamentet. Parlamentet var ålagt att som första uppgift välja en ny president. Med det starka folkliga mandatet från valet genomförde man alltså det val av Gül som stoppades i våras.

Generalerna bojkottade ceremonin då Gül svors in som ny president. Överbefälhavaren Büyükanit uttalade sig dagen före valet skarpt mot de centrum av ondska som försöker urholka den turkiska republikens sekulära natur. Man befarar att detta kommer att leda till ökade spänningar. Men det måste ändå ses som en seger för den turkiska demokratin att valet kunnat genomföras. Detta oavsett om man tycker att det är ett bra och lämpligt val. Den korrekta politiska gången har fått råda och det har lett till att Turkiet idag har män med islamisk identifikation på de tre ledande posterna i samhället – president, premiärminister och talman.

/Klas Grinell 29/8-07